

Mind The Art

Γράφει η Αλεξάνδρα Μποζίνη

Ανδρέας Αγγελιδάκης

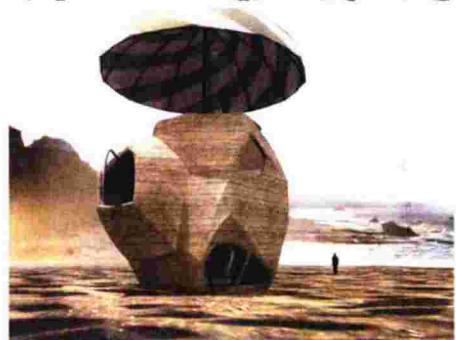
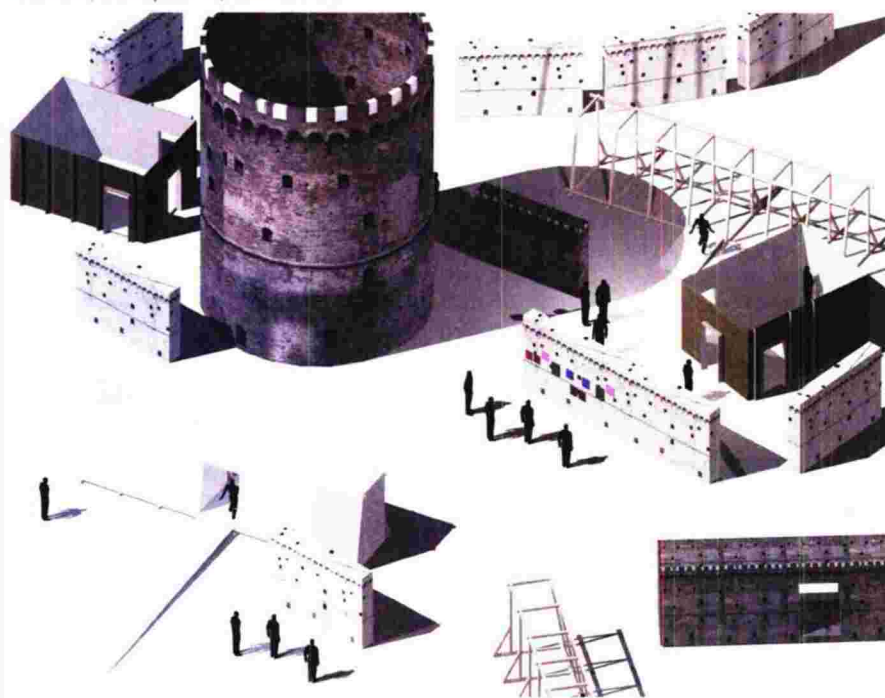
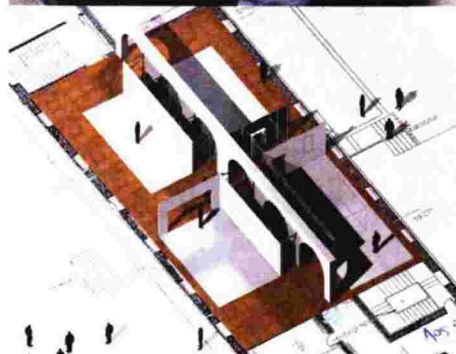
Με αφορμή τη μουσειογραφική επιμέλεια του κεντρικού προγράμματος της 3^{ης} Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης, ο Ανδρέας Αγγελιδάκης «ανεβαίνει» στον Εξώστη για μια συζήτηση περί τέχνης και αρχιτεκτονικής.

Σε έναν ονειρικό κόσμο, τα κτίρια ενσωματώνονται στο τοπίο, οι άνθρωποι κατοικούν σε ένα σύννεφο, σε ένα σπίτι με μορφή βράχου ή διαμαντιού. Θα μπορούσαν να είναι εικόνες ενός εικαστικού κόμικ, ενός σκηνικού ουτοπιστικής διαπραγμάτευσης της τέχνης και της αρχιτεκτονικής, όπου όλο το στόρυ θα στηριζόταν σε αντιθετικά δίπολα.

Ο Ανδρέας Αγγελιδάκης δημιουργεί μια εικονογραφική γλώσσα αρχιτεκτονικής δημιουργίας, μέσω της οποίας επαναπροσδιορίζει τους όρους της σχέσης μεταξύ της αρχιτεκτονικής και της εικόνας της, της Τέχνης και της Αρχιτεκτονικής και διαπραγματεύεται θεμελιώδη αντιθετικά δίπολα, όπως το εικονικό και το πραγματικό, τον κτισμένο χώρο και το φυσικό περιβάλλον, το κατεστραμμένο και το καινούριο, το φυσικό και το τεχνητό, το υλικό και το άυλο, το πραγματικό και το ιδεατό.

Η εικόνα προϋπάρχει ως αισθητική και εικαστική πραγματικότητα στις προθέσεις του αρχιτέκτονα και είναι ο παράγοντας που καθορίζει τις μορφολογικές του επιλογές. Η μορφή αυτονομείται από τη λειτουργία, ενσωματώνει τα εικονογραφικά της χαρακτηριστικά στο παραγόμενο αρχιτεκτονικό ιδίωμα και υποστηρίζεται από τις δυνατότητες της εξελιγμένης ψηφιακής τρισδιάστατης δημιουργίας.

info: Ο Ανδρέας Αγγελιδάκης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1968. Σπούδασε αρχιτεκτονική στο Southern California Institute of Architecture (Sci - ARC) και ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο Master of Science in Advanced Architectural Design, στο Columbia University, στη Νέα Υόρκη. Από το 2006, διδάσκει στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Έργα και μελέτες του έχουν παρουσιαστεί, μεταξύ άλλων, στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Αθήνα, στο Centre d'Art Contemporain στη Γκρενόμπλ, στο MU Foundation στο Αϊντχόβεν, στο Fargfabriken στη Στοκχόλμη, στο Sonar Festival στη Βαρκελώνη και στο Netherlands Architecture Institute στο Ρότερνταμ. Επίσης, στα περιοδικά L'Arca, Purple, Interview, Arkitekten, New York Times, Visionaire, Citizen K, Contemporary, Artforum, Metropolis M, Textfield κ.α.

Mind The Art

«...σε πολλές περιπτώσεις ο επισκέπτης είχε μια διπλά νέα εμπειρία: Έβλεπε το μνημείο ξεκάθαρα για πρώτη φορά, και έβλεπε και μια νέα έκθεση, και αυτά τα δυο στοιχεία σε μια ενδιαφέρουσα αντιπαράθεση, όπως για παράδειγμα στο Μπει Χαμάμ...»

Κ. Αγγελιδάκη, πώς θα χαρακτηρίζατε το προιόν της αρχιτεκτονικής σας, το αναγνωρίσιμο ιδιότυπο αρχιτεκτονικό ιδίωμα που εμφανίζεται μέσα από κοινές σταθερές στην πλειονότητα του έργου σας;

Μάλλον το γεγονός ότι σχεδόν ποτέ δεν "σχεδιάζω" με την παραδοσιακή έννοια, αλλά περισσότερο επιλέγω και τοποθετώ αντικείμενα και μορφές που ήδη υπάρχουν. Αυτό που σχεδιάζω κυρίως είναι οι έννοιες που προκύπτουν από το σύνολο των χειρονομιών που θα κάνω πάνω στον "σχεδιασμό", αλλά η σχέση τους με το περιβάλλον. Έτσι, θα έλεγα ότι λειτουργώ ίσως και σαν επιμελητής, παρά σαν παραδοσιακός αρχιτέκτονας.

Η αρχιτεκτονική σας δουλειά στηρίζεται σε αντιθετικά δίπολα, όπως το εικονικό και το πραγματικό, το καταστραμμένο και το καινούριο, το φυσικό και το τεχνητό. Είναι όλα ισοδύναμα για εσάς, ή υπάρχουν κάποια που υπερτερούν;

Συνήθως το ένα από τα δύο μέρη του δίπολου είναι ιδανικό και το άλλο πραγματικό. Για παράδειγμα, το πραγματικό είναι μια κατάσταση ιδανική, δεν υπάρχει γιατί ακόμα και στην πιο απλή καθημερινότητα παρεμβάλλεται η υποκειμενική ματιά. Έτσι "πραγματικό" για εμένα είναι διαφορετικό από το "πραγματικό" για εσένα. Αντίστοιχα, δεν υπάρχει το "Φυσικό", εκτός ίσως αν πάμε ταξίδι στο διάστημα. Για οποιοδήποτε μέρος της γης έχει γραφτεί κάτι, και έχουμε δει κάτι σε μια ταινία, άρα για αυτό που βλέπουμε ήδη έχουμε σχηματίσει μια γνώμη. Ξέρεις πώς είναι η έρημος Σαχάρα χωρίς να έχεις πάει, άρα, όταν πας, αυτό που θα δεις θα είναι μια αναπαράσταση, ακόμα και αν είναι αντίθετο από αυτό που περίμενες. Έτσι, με ενδιαφέρει η σχέση μεταξύ τους, και ο ενδιαμέσος τους χώρος, που είναι και ο χώρος στον οποίο ζούμε.

Πώς εισπράξατε τον τίτλο "Ο Γκρεμός και το Ρέμα" του κεντρικού προγράμματος της 3ης Μπιενάλε της Θεσσαλονίκης;

Σαν την στιγμή που είσαι έτοιμος να τα χάσεις όλα και δεν σε νοιάζει πια τίποτα, είναι μια παράξενη ελευθερία αυτή που έχουμε αυτή τη στιγμή. Σαφώς και αναφέρετε στην κατάσταση της Ελλάδας σήμερα, και σε αυτή την στιγμή που βρίσκεσαι στο μάτι του κυκλώνα: Δεν κουνάει φύλλο, όλα είναι πιθανά, σε καταλαμβάνει μια παράξενη ηρεμία.

Η θεσσαλονίκη αποδομείται μέσω της μουσειογραφικής σας επιμέλειας στην 3η Μπιενάλε, τόσο η ίδια, όσο και τα τοπόσημα του

αστικού της χώρου. Ο Λευκός Πύργος γίνεται ένα brand ή ένα logo. Οι χώροι των Μουσείων αποσυντίθενται αρχικά, και επανενώνονται στη συνέχεια, για να δημιουργήσουν νέους χώρους, να εμπλακούν με τους υπάρχοντες και να αφήσουν κενά διαστήματα στο ενδιάμεσο. Οι εκθετήριες επιφάνειες μέχρι τώρα λειτουργούσαν αποτρεπτικά της επαφής με το έξω, απομονώνοντας το έργο τέχνης στην επιφάνειά τους. Αντιστρέφοντας αυτήν την παγιωμένη κατάσταση, οι εκθετήριοι τοίχοι καταλαμβάνουν σταδιακά τον αστικό χώρο, θέλοντας να δηλώσουν την παρουσία τους, να σηματοδοτήσουν τους μουσειακούς χώρους και να τους προστατέψουν ως άλλα είδους τείχη. Μιλήστε μας για το σκεπτικό της τόσο ενδιαφέρουσας δουλειάς σας, την οποία θα έχει τη δυνατότητα το κοινό της Θεσσαλονίκης να παρακολουθήσει μέχρι της 18 Δεκεμβρίου.

Ήταν μια καταπληκτική ευκαιρία για μένα, να έχω τόσο διαφορετικούς μεταξύ τους χώρους στους οποίους να μπορέσω να επέμβω. Σαν κανόνα στο σχεδιασμό εκθέσεων έχω πάντα το ότι οι εκθεσιακοί τοίχοι πρέπει να λειτουργούν σαν αρχιτεκτονικό έργο και χωρίς εκθέματα, διατηρώντας όμως τη διακριτικότητα στην παρουσία τους σε σχέση με τα έργα. Με αυτή τη λογική, η επίσκεψη στην Έκθεση αποκτά χωρικό ενδιαφέρον, είναι μια αρχιτεκτονική εμπειρία. Στη Θεσσαλονίκη, έχοντας να τοποθετήσω τις εκθέσεις σε χώρους με ισχυρή προσωπικότητα, όπως το Κρατικό Μουσείο η το Αλατζά Ιμαρέτ, επεδίωξα να διαχωρίσω το εκθεσιακό εργαλείο από το χώρο. Έτσι, "άδειασα" τα μνημεία από εκθεσιακές προθήκες που με τα χρόνια είχαν αφομοιωθεί, και προσέθεσα μια νέα εκθεσιακή συνθήκη η οποία είναι ξεκάθαρα διαφορετική από το μνημείο. Έτσι, σε πολλές περιπτώσεις ο επισκέπτης είχε μια διπλά νέα εμπειρία: Έβλεπε το μνημείο ξεκάθαρα για πρώτη φορά, και έβλεπε και μια νέα έκθεση, και αυτά τα δυο στοιχεία σε μια ενδιαφέρουσα αντιπαράθεση, όπως για παράδειγμα στο Μπει Χαμάμ. Είμαι πολύ ικανοποιημένος με το αποτέλεσμα, αν και είναι δύσκολο να το περιγράψω ολόκληρο, κάθε ένας σχεδόν από τους 11 χώρους της Μπιενάλε έγιναν ένα μικρό αρχιτεκτονικό έργο.

Με ποιόν τρόπο μπορούμε να προσδιορίσουμε το νόημα της εφικτής ουτοπίας στην τοπική αστική παρέμβαση;

Αν σαν ουτοπία θεωρήσουμε μια ιδανική κατάσταση, τότε κάθε σημείο του αστικού ιστού κρύβει μέσα του μια ουτοπία, έναν πιθανό παράδεισο. Αυτό που σχεδόν πάντα επιχειρώ, είναι

να δω ποιές κινήσεις χρειάζονται, για να αρχίζει να αχνοφαίνεται η ουτοπία αυτή. Πολλές φορές ένα μονό δάπεδο αρκεί, για να μας δείξει πόσο ωραίος είναι ο ουρανός.

Θα μπορούσατε, παρακαλώ, να αναφέρετε κτίρια ή εγκαταστάσεις, τα οποία θεωρείτε σταθμούς στην ιστορία της αρχιτεκτονικής;

Ανάλογα με την εποχή, αλλάζουν οι προτιμήσεις μου, αν και σταθερά με ενδιαφέρει ο πρώιμος μετα-μοντερνισμός, γιατί αντιπροσωπεύει τη στιγμή που ξεθώριασε η χαριτωμένη αφέλεια του Μοντέρνου κινήματος και συνειδητοποιήσαν οι αρχιτέκτονες ότι ζούμε τον ύστερο καπιταλισμό και την παγκοσμιοποίηση. Έτσι θεωρώ σταθμό το βιβλίο των Venturi, Scott Brown & Izenour "Μαθαίνοντας από το Λας Βεγκας", καθώς και την έκθεση "New Italian Landscape" που έγινε στο MOMA το 1972.

Πώς θα χαρακτηρίζατε τη σύγχρονη αρχιτεκτονική;

Αυτό που θεωρώ πραγματικά σύγχρονη αρχιτεκτονική είναι αυτό που συμβαίνει στις σελίδες του Tumblr.com, όπου νέοι αρχιτέκτονες ανεβάζουν την αρχιτεκτονική που τους εμπνέει. Αυτή, τα τελευταία χρόνια, μοιάζει να είναι μια αρχιτεκτονική σχεδιασμένη στο χέρι, κατά προτίμηση με μολύβι. Μοιάζει να είναι πάντα μια αρχιτεκτονική του παρελθόντος, και να είναι μια αρχιτεκτονική που δεν κτίστηκε ποτέ, ή, αν χτιστήκε έχει τώρα κάπως ξεχαστεί. Αυτές οι εικόνες είναι σχεδόν αδύνατο να αναπαραχθούν, και κάνουν τα σχέδια που βγαίνουν από υπολογιστή να μοιάζουν παλιομοδίτικα και ξεπερασμένα. Έτσι, έχουμε το παράλογο του να θεωρείται νέο το παλιό, και παλιό το ολοκαίνουργιο. Αυτό είναι μια συνθήκη τρομερά ενδιαφέρουσα, και νομίζω ότι η αρχιτεκτονική που θα την απαντήσει επιτυχώς, θα είναι αυτό που θεωρώ σύγχρονη.

Στην καλλιτεχνική σας πορεία ποιά σημεία - σταθμοί σας επηρέασαν;

Όταν ήμουν φοιτητής στην αρχιτεκτονική της Θεσσαλονίκης, ο καθηγητής μου Άκης Διδασκάλου, μου πρότεινε να πάω στην Βιβλιοθήκη και να ψάξω μια σειρά από βιβλία και περιοδικά. Έτσι, ανακάλυψα έναν κόσμο έξω από τη Σχολή και αποφάσισα να φύγω στο Εξωτερικό, το οποίο ήταν μάλλον καθοριστικό. Η καλλιτεχνική μου πορεία δε διέφερε ποτέ της αρχιτεκτονικής, γιατί, τελικά, αυτό που κάνω πάντα είναι ένα είδος τέχνης με αρχιτεκτονικές ικανότητες.

Σας ευχαριστώ πολύ •